

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПІДВІДОМЧИХ ОРГАНАМ ПОЛІЦІЇ

SOME ISSUES OF PROCEEDINGS IN CASES OF ADMINISTRATIVE OFFENSES UNDER THE JURISDICTION OF THE POLICE BODIES

Солнцева Х.В., д.ю.н., доцент,

доцент кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Робота висвітлює актуальну тему провадження у справах про адміністративні правопорушення, які належать до юрисдикції органів Національної поліції України. Автор докладно розглядає завдання, принципи та стадії цього процесу, визначаючи ключові аспекти діяльності поліції у сфері забезпечення правопорядку. Стаття спрямована на розкриття особливостей розслідування адміністративних правопорушень та визначення шляхів оптимізації цієї процедури. Аналізуються новітні тенденції, включаючи використання технологій, роль громадськості та взаємодію з іншими правоохоронними структурами.

Так, в процесі дослідження розглядаються завдання органів Національної поліції України у справах про адміністративні правопорушення, зокрема виявлення та припинення порушень, збір доказів та забезпечення юридичної експертизи. Важливий акцент робиться на профілактичних заходах, спрямованих на попередження майбутніх порушень. Також, в основу роботи покладені основні принципи, на яких ґрунтуються провадження правоохоронних органів, такі як законність, об'єктивність, конфіденційність, індивідуальна відповідальність та прозорість. Ці принципи є важливими у забезпеченні справедливості та дотриманні прав громадян.

Автор в статті розкриває питання впливу сучасних технологій на провадження у справах про адміністративні правопорушення та роль громадськості у цьому процесі. Використання інноваційних засобів сприяє ефективнішому виявленню та розслідуванню порушень, а громадська участь сприяє більшій відкритості та відповідальності перед суспільством. До того ж, досліджуються стадії розслідування, починаючи від фіксації факту правопорушення та завершуючи представленням матеріалів до суду. Особлива увага приділяється взаємодії з іншими правоохоронними органами та органами судової системи.

Загалом, стаття підсумовує ключові аспекти провадження у справах про адміністративні правопорушення, вказуючи на необхідність постійного вдосконалення процесу та врахування сучасних тенденцій у сфері правозахисту. Дослідження може слугувати основою для подальшого наукового вивчення та практичних рекомендацій для поліції та інших правоохоронних органів.

Ключові слова: адміністративні правопорушення, органи Національної поліції України, завдання проваджень, технологічний прогрес, стадії проваджень.

The work covers the topical issue of proceedings in cases of administrative offenses under the jurisdiction of the National Police of Ukraine. The author examines in details tasks, principles and stages of this process, identifying the key aspects of police activity in the field of law enforcement. The article aims at revealing the peculiarities of investigation of administrative offenses and identifying ways to optimize this procedure. The author analyses the latest trends, including the use of technology, the role of the public and interaction with other law enforcement agencies.

Thus, the study examines the tasks of the National Police of Ukraine in cases of administrative offenses, including detection of violations, termination of their activities, collection of evidence and provision of legal expertise. An important emphasis is on preventive measures aimed at preventing future violations. The work is also based on the basic principles underlying law enforcement proceedings, such as legality, objectivity, confidentiality, individual responsibility and transparency. These principles are important in ensuring justice and respect for the rights of citizens.

In the article, the author discusses the impact of modern technologies on proceedings on administrative offenses and the role of the public in this process. The use of innovative tools contributes to more effective detection and investigation of violations, and public participation contributes to greater openness and responsibility to society. In addition, the stages of investigation are covered, starting with the recording of the fact of the offense and ending with the submission of materials to the court. Particular attention is paid to interaction with other law enforcement agencies and the judiciary.

In general, the article summarizes the key aspects of proceedings in cases of administrative offenses, pointing to the need for continuous improvement of the process and consideration of current trends in the field of human rights protection. The study can serve as a basis for further research and practical recommendations for the police and other law enforcement agencies.

Key words: administrative offenses, bodies of the National Police of Ukraine, tasks of proceedings, technological progress, stages of proceedings.

Питання забезпечення громадського порядку та боротьба з адміністративними правопорушеннями з метою встановлення належного правопорядку є актуальними питаннями в контексті розвитку сучасного суспільства та нових викликів. Важливу роль у цих питаннях відіграють органи Національної поліції України, що визначає необхідність детального вивчення завдань, які покладає закон на них.

Згідно із чинним законодавством України в сфері регламентування процедури здійснення проваджень у справах про адміністративні правопорушення, поліція в межах своїх юрисдикційних повноважень за розслідування адміністративних правопорушень. Завдання у цьому контексті включають збір необхідної інформації, встановлення обставин справи та прийняття відповідних рішень щодо подальших заходів. Ефективне здійснення провадження вимагає від органів поліції високого рівня професіоналізму та координації з іншими правоохоронними структурами.

Поліція виступає своєрідним каталізатором в процесі виявлення, припинення та розслідування адміністративних правопорушень. Аналіз проваджень у справах адміністративного характеру виявляє ряд особливостей. Серед них – важливість збору доказів, дотримання процесуальних термінів та взаємодія з іншими органами влади для ефективного вирішення справ. Зміни в законодавстві можуть суттєво впливати на хід проваджень. Важливо систематично оновлювати нормативну базу та адаптувати робочі процедури поліції для забезпечення відповідності новим вимогам. Стаття розкриває ключові аспекти проваджень у справах про адміністративні правопорушення, які підвідомчі органам поліції. Розуміння цих аспектів є важливим для підвищення ефективності правоохоронних органів у забезпеченні громадського порядку та боротьбі з правопорушеннями.

Відповідно до приписів частини 245 Кодексу України про адміністративні правопорушення: «Завданнями провадження у справах про адміністративні правопорушення

е: своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законом, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності» [1].

Таким чином, завданням адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції є підтримка та зміцнення існуючих суспільних відносин, що відповідають нормам публічного порядку, а також протидія проступкам, які вчиняють у відповідній сфері [2, с. 73].

Загалом, варто прийти до проміжного висновку, що завдання провадження у справах про адміністративні правопорушення варто розглядати крізь призму наступних складових:

1. Систематичний моніторинг ситуації та дійсності для виявлення адміністративних порушень; заповнення відповідних документів та створення реєстру фактів правопорушень.

2. Проведення забезпечувальних заходів для отримання доказів, таких як допит свідків, вивчення відеоматеріалів, фотофіксація місця події та взаємодія з експертами для отримання необхідних технічних та наукових висновків.

3. Ідентифікація осіб, причетних до адміністративного правопорушення та перевірка даних та взаємодія з іншими органами, щоб встановити осіб, винних у вчиненні правопорушення.

4. Аналіз зібраних доказів та інформації. Прийняття рішення щодо подальших дій: складання адміністративного протоколу, видача попередження чи скерування справи до суду.

5. Розробка та реалізація заходів щодо запобігання подібним правопорушенням у майбутньому та організація інформаційно-просвітницької роботи серед громадськості.

6. Розробка та впровадження стратегій та заходів для запобігання адміністративним правопорушенням в конкретних областях чи серед конкретних груп населення.

У сучасному суспільстві, де правова дисципліна та забезпечення громадської безпеки стають невід'ємними частинами стабільності та розвитку, адміністративні правопорушення стають об'єктом особливого вивчення та уваги. Завдання, яке стоїть перед правоохоронними органами, зокрема поліцією, у проведенні розслідувань у справах адміністративних порушень, визначається комплексністю завдань та заснованими на принципах підходом до забезпечення правопорядку.

Так, наукова спільнота, юридичні експерти та правозахисники дедалі більше звертають увагу на важливість вивчення та розуміння принципів, які керують провадженням у справах про адміністративні правопорушення, адже це визначає ефективність правового реагування на вчинені порушення та забезпечує відповідність правосуддя вимогам справедливості.

Розглядаючи динаміку сучасного суспільства, з його постійно зростаючими темпами життя та технологічним розвитком, стає очевидним, що необхідно адаптувати принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення. Зміна соціальних, економічних та культурних реалій вимагає розробки та вдосконалення принципів, які враховуватимуть сучасні виклики та потреби громадян у сфері правозахисту. Необхідність розвитку принципів провадження визначається бажанням забезпечити не тільки ефективне, але й справедливе розглядання справ. Однією з головних вимог є врахування інтересів всіх сторін та дотримання принципів справедливості, що є особливо важливим у контексті адміністративних правопорушень.

Розвиток сучасних технологій вимагає постійного апгрейду принципів провадження у справах про адміні-

стративні правопорушення. Використання штучного інтелекту, систем відеоспостереження та аналітичних інструментів стає необхідністю для ефективного виявлення, розслідування та припинення правопорушень. Важливо визнати, що громадськість має ключову роль у формуванні ефективної системи правозахисту. Розвиток принципів провадження передбачає відкритий та прозорий обмін інформацією, а також активну участь громадськості у розслідуванні та вирішенні питань, пов'язаних із справами адміністративних порушень.

Розвиток принципів провадження у справах про адміністративні правопорушення також включає в себе превентивні заходи та постійну оптимізацію процесу розслідування для ефективного запобігання порушенням та максимізації результативності правозахисних заходів. В цьому контексті, наступний етап розвитку принципів провадження у справах про адміністративні правопорушення стає стратегічно важливим для забезпечення сучасного та ефективного правосуддя, що відповідає потребам і вимогам громадян у сучасному світі.

Доктрина визначає, що до принципів провадження в справах про адміністративні правопорушення відносять: 1) принцип законності; 2) принцип охорони інтересів держави і особи; 3) принцип публічності (офіційності); 4) принцип самостійності і незалежності суб'єктів юрисдикції у прийнятті рішень; 5) принцип гласності; 6) принцип поєднання диспозитивності та імперативності; 7) принцип рівності учасників процесу перед законом; 8) принцип оперативності та економічності; 9) принцип провадження адміністративно-деліктного процесу національною мовою; 10) принцип встановлення об'єктивної (матеріальної) істини; 11) принцип права на захист [3, с. 327].

Принцип законності можна віднести до загальноправових, оскільки він є основоположним принципом правової системи держави, і містить вимоги найсуворішого, неухильного дотримання та виконання норм позитивного права. Принцип охорони інтересів держави і особи не знайшов свого відображення в адміністративно-деліктному законодавстві, але логічно впливає з систематичного тлумачення його норм. Принцип публічності (офіційності) впливає з юридичної природи провадження в справах про адміністративні правопорушення як процедури притягнення особи до юридичної відповідальності, що встановлюється державою та реалізується її представником (уповноваженою посадовою особою компетентного органу державної влади) та має публічний характер. Принцип самостійності і незалежності суб'єктів юрисдикції у прийнятті рішень, в тому числі про притягнення особи до адміністративної відповідальності, пов'язаний із ст. 217 КУпАП, яка надає таким суб'єктам право приймати рішення щодо адміністративного стягнення в межах встановлених у законодавстві. Принцип гласності забезпечує учасникам провадження безперешкодний доступ до матеріалів справи та можливість бути присутніми під час її безпосереднього розгляду. Принцип поєднання диспозитивності та імперативності набув актуальності останнього часу, коли у зв'язку з прогресом суспільства і зміною характеру правовідносин у різних сферах публічного адміністрування, поряд із властивим для адміністративного права імперативним методом (чіткої регламентації дій, відсутності можливості діяти на власний розсуд, встановлення великої кількості правил і обов'язкових для додержання та виконання) все частіше застосовується і диспозитивний метод (який фактично надає суб'єкту право обирати варіант власної поведінки залежно від суб'єктивного переконання). Принцип оперативності та економічності є відмінною засадою провадження в справах про адміністративні правопорушення. Принцип провадження адміністративно-деліктного процесу національною мовою ґрунтується на конституційних

засадах які визначають українську як єдину державну мову, а також пов'язаний із низкою норм Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [4]. Принцип встановлення об'єктивної (матеріальної) істини проходить червоною ниткою крізь всю процедуру, адже остання втрачає сенс якщо справа буде розглянута поверхнево. Принцип права на захист реалізується шляхом забезпечення особи права на: доведення своєї невинуватості; надання доказів які свідчать про обставини, що пом'якшують вину особи тощо [5, с. 137–141].

На думку автора, основоположними принципами здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення, що підвідомчі органам Національної поліції України є наступні:

1. Законність та об'єктивність: забезпечення дотримання чинного законодавства та принципу законності в усіх етапах розслідування; об'єктивна оцінка фактів та доказів без попередніх упереджень чи прикмет політичного впливу.

2. Конфіденційність та захист персональних даних: забезпечення конфіденційності інформації, отриманої під час розслідування; суворий захист персональних даних учасників правопорушень та свідків.

3. Індивідуальна відповідальність: визнання та врахування індивідуальної відповідальності осіб, винних у вчиненні адміністративних правопорушень; уникнення колективної відповідальності та прозоре визначення ролей учасників справи.

4. Презумпція невинуватості: визнання презумпції невинуватості як основи для ведення розслідування та прийняття рішень; відсутність попередніх упереджень стосовно осіб, щодо яких ведеться розслідування.

5. Швидкість та справедливість: забезпечення своєчасного проведення розслідування та вирішення справи; запобігання затягуванню процесу та гарантування справедливого судочинства для усіх сторін.

6. Технологічна інноваційність: використання передових технологій та інструментів для оптимізації розслідування; інтеграція сучасних засобів для забезпечення точності та швидкості збору та обробки інформації.

7. Громадська довіра та участь: Залучення громадськості до контролю та участі в розслідуванні; інформування громадськості про хід розслідування та результати проведених заходів.

8. Професіоналізм та кваліфікація: забезпечення високого рівня професіоналізму та кваліфікації співробітників, які здійснюють розслідування; постійне підвищення кваліфікації та оволодіння сучасними методами роботи.

9. Взаємодія та координація з іншими правоохоронними органами: ефективна взаємодія з іншими правоохоронними структурами та органами судової системи; спільне вирішення завдань та обмін інформацією для підвищення ефективності боротьби з адміністративними порушеннями.

Виступає очевидним, що будь-яка діяльність, яка має завдання та формується виключно на закріплених принципах роботи повинна мати чітко визначену процедуру, що складається зі стадій. Так, в доктрині прийнято по різному тлумачити питання визначення стадій проваджень у справах про адміністративні правопорушення, підвідомчих поліції, серед виступають наступні:

1. Складова частина адміністративного процесу, що відрізняється від інших адміністративних проваджень переважно змістом справ, які в його рамках вирішуються [6, с. 313].

2. Сукупність здійснюваних компетентними суб'єктами на основі закону процесуальних дій щодо вирішення справ про адміністративні правопорушення [7, с. 59].

Серед іншого, стадії проваджень у справах про адміністративні правопорушення, включають чітко визначену просту процедуру, яка так чи інакше кореспондується із поставленими Кодексом України про адміністративні правопорушення завданням перед уповноваженими органами Національної поліції України. На думку автора чинне законодавство України виділяє наступні стадії:

- 1) виявлення і фіксація правопорушення;
- 2) збір доказів та інформації;
- 3) встановлення осіб, винних у правопорушенні;
- 4) оцінка матеріалів та прийняття рішень;
- 5) проведення профілактичних заходів;
- 6) судове обґрунтування та представлення справи, у разі, якщо така стадія передбачена КУпАП;
- 7) взаємодія з іншими правоохоронними органами з метою превентивного попередження вчинення нових правопорушень.

Висновки. У зв'язку із зазначеним та проведеним автором дослідженням, справедливо дійти до наступних висновків.

По-перше, автором здійснено аналіз завдань проваджень у справах про вчинення адміністративних правопорушень, підвідомчих поліції та визначено багатогранність даного поняття, що включає в себе не лише загальноправову основу, а й додаткові, не менше важливі, виклики, які постають перед посадовими та іншими уповноваженими особами органів Національної поліції України.

По-друге, унаслідок проведеного дослідження, необхідно зазначити про наявність різних загальних та спеціальних принципів, розвиток та вдосконалення яких призведе до покращення попередження вчинення адміністративних правопорушень, провадження щодо яких підвідомчі органам Національної поліції України.

По-третє, враховано неузгодженість до визначення стадій проваджень у справі про адміністративні правопорушення, виходячи із комплексного аналізу Кодексу України про адміністративні правопорушення, визначено власні, на думку автора, найконкретніші із існуючих стадії провадження, що підвідомчі поліції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Закон України № 8073-X від 07.12.1984 року. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>.
2. Комісаров С.А. Особливості адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2018. Вип. № 2. С. 73–77.
3. Скакун О. Ф. Теорія права і держави. Підручник. Київ. «Алерта». КНТ. ЦУЛ. 2010. 520 с.
4. Про забезпечення функціонування української мови як державної. Закон України № 2704-VIII від 25.04.2019 року. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>.
5. Іванцов В. О. Принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення: систематизація та розкриття змісту. *Прикарпатський юридичний вісник*. Вип. № 1(16). Т. 3. 2017. С. 137–141.
6. Колаков В.К. Адміністративне право України. Київ. Юрінком Інтер. 2003. 544 с.
7. Гончарук С.Т. Адміністративна відповідальність за законодавством України. Київ. Українська академія внутрішніх справ. 1995. 78 с.